

SCI-CONF.COM.UA

SCIENCE AND TECHNOLOGY: CHALLENGES, PROSPECTS AND INNOVATIONS

**PROCEEDINGS OF VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MARCH 28-30, 2025**

**OSAKA
2025**

SCIENCE AND TECHNOLOGY: CHALLENGES, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Proceedings of VIII International Scientific and Practical Conference

Osaka, Japan

28-30 March 2025

Osaka, Japan

2025

UDC 001.1

The 8th International scientific and practical conference “Science and technology: challenges, prospects and innovations” (March 28-30, 2025) CPN Publishing Group, Osaka, Japan. 2025. 535 p.

ISBN 978-4-9783419-4-5

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Science and technology: challenges, prospects and innovations. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2025. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-science-and-technology-challenges-prospects-and-innovations-28-30-03-2025-osaka-yaponiya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: osaka@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2025 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2025 CPN Publishing Group ®

©2025 Authors of the articles

48. **Чураков І. О., Кравченко Г. Ю.** 319
РЕСУРСНООРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА
ОСВІТНЯ ПАРАДИГМА: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА
ПРАКТИЧНЕ ВПРОВАДЖЕННЯ

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

49. **Antypenko L., Antypenko O.** 329
THERAPEUTIC APPLICATIONS OF DIGITAL INTERVENTIONS
FOR ADHD: ANALYSIS OF CLINICAL EVIDENCE
50. **Богомолова М. Ю., Шпак О. Р.** 339
СТРЕС ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ
51. **Новикова І.** 346
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОДОЛАННЯ
ВАЖКИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЙ
52. **Смірнова О. М., Церковна О. В.** 355
«САМОСВІДОМІСТЬ» ТА «САМОУСВІДОМЛЕННЯ», ЇХ РОЛЬ
В ПСИХОЛОГІЧНОМУ СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ
53. **Шиделко А. В., Касіян О. А.** 362
БІОЛОГІЧНІ ТА ЕВОЛЮЦІЙНІ ОСНОВИ КОГНІТИВНИХ
ВИКРИВЛЕНЬ: МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

JOURNALISM

54. **Латинова О. Р.** 370
ДОСВІД УКРАЇНИ У ВИКОРИСТАННІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ
ДЛЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІД ЧАС ВІЙН

ART

55. **Вергунова Н. С., Левадний О. М., Росоха А. С.** 374
ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МИСТЕЦЬКІ
ПРАКТИКИ ЕРІКА ПАРКЕРА ТА КАЗУКІ ТАКАМАЦУ
56. **Звенігородський Л. А., Русіна А. Н.** 383
ГЕНЕЗИС ДИЗАЙНУ УПАКОВОК ПАРФУМЕРНОЇ ПРОДУКЦІЇ
57. **Звенігородський Л. А., Юніна Є. О.** 389
ГЕНЕЗИС ДИЗАЙНУ ПАКУВАННЯ ДЛЯ КОНСЕРВУВАННЯ
ПРОДУКТІВ
58. **Костенко І. О.** 397
ТИПОГРАФІКА ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В
УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ
59. **Маковська О. А., Погорецький Н. О.** 401
ПРИНЦИПИ КОМПОЗИЦІЙНИХ РІШЕНЬ В ГРАФІЧНОМУ
ДИЗАЙНІ ТА АНІМАЦІЇ

«САМОСВІДОМІСТЬ» ТА «САМОУСВІДОМЛЕННЯ», ЇХ РОЛЬ В ПСИХОЛОГІЧНОМУ СТАНОВЛЕННІ ОСОБИСТОСТІ

Смірнова Ольга Михайлівна

кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології та педагогіки

Церковна Олена Володимирівна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна

Анотація. Стаття присвячена теоретичному аналізу самосвідомості та самоусвідомлення, їх ролі та функціональному значенню у психологічному становленні особистості. Визначено, що самосвідомість є вищим рівнем розвитку свідомості, що сприяє формуванню індивідуальної ідентичності та здатності до самовдосконалення.

Розглянуто взаємодію свідомості та самосвідомості, а також вплив соціальних, культурних і індивідуальних факторів на формування уявлень про себе. Виявлено, що самоусвідомлення є важливим елементом психологічного здоров'я, що забезпечує здатність людини адаптуватися до соціальних умов, підвищує стресостійкість і дає можливість для особистісного розвитку та самовдосконалення.

Ключові слова: самосвідомість; самоусвідомлення; особистісний розвиток; психологічне становлення; свідомість; самопізнання; самовдосконалення.

Вступ. Сучасний динамічний світ пред'являє високі вимоги до психологічної зрілості людини та її здатності справлятися зі складними, а іноді й стресовими проблемами, що супроводжують сучасне життя. У той же час, процес розвитку зрілої особистості тісно пов'язаний із формуванням її свідомості та самосвідомості.

Самосвідомість – вищий рівень розвитку свідомості є основою формування розумової активності та самостійності особистості в її судженнях і діях. Коротко самосвідомість можна визначити як образ себе і ставлення до себе.

Цей образ і ставлення нерозривно пов'язані з прагненням до змінювання себе, самовдосконалення. Одна з вищих форм роботи самосвідомості — спроба знайти сенс власної діяльності, що нерідко трансформується в пошук сенсу життя. [8; с. 448].

Метою роботи є теоретичний аналіз, узагальнення та систематизація основних досліджень самосвідомості та самоусвідомлення, які розкривають їх роль та функціональне значення в психологічному становленні особистості.

Результати та обговорення. Самоусвідомлення особистості пов'язано з її свідомістю. Свідомість людини спочатку включена в практику її життя. Усі дії людини свідомі, свідомість, яка розуміється як ставлення людини до світу, представляє собою один з його рівнів – рівень самосвідомості. Нечітке розрізнення у філософії та психології призводить до підміни поняття «свідомості» поняттям «самосвідомість». Свідомість можна розглядати як функцію соціальних систем.

Свій зміст свідомість черпає з соціального буття. Людська свідомість є усвідомлення людиною життєвої реальності, соціальних реально-практичних відносин. Свідомість виявляється багатовимірною, об'ємною, вона виявляється причинно-обумовленою на різних одночасно існуючих рівнях, на рівні механіки соціального, механіки несвідомого, механіки знакових систем культури та ін.

Свідомість може бути розглянута як результат функціонування соціальних систем. Її зміст формується на основі соціального буття, яке, в свою чергу, відображається та «викарбовується» у свідомості індивіда. Людська свідомість являє собою усвідомлення особистістю навколишньої реальності та соціальних практичних відносин.

Внаслідок цього, замість однорідної структури свідомості, виявляються її

глибинні шари, які відображають різноманітні аспекти людського досвіду.

Свідомість постає як багатовимірний і об'ємний феномен, що обумовлений різними рівнями, такими як соціальна механіка, несвідоме та знакові системи культури.

Ці рівні взаємодіють між собою, створюючи складну мережу зв'язків, що впливають на поведінку та мислення особистості. Наприклад, соціальні норми і цінності формують не лише свідомість, але й несвідомі установки, які можуть визначати реакції на різні ситуації [2; с. 258].

Усвідомлення людиною самої себе не може здійснитися без усвідомлення середовища, у якому вона живе. Формування самосвідомості, здійснюється в процесі виділення людиною себе із зовнішнього світу. Уже найпростіша форма самосвідомості, що включає усвідомлення «схеми свого тіла», має зовнішньою стороною об'єктивне просторове ставлення людини як фізичної істоти до предметів навколишнього світу [3; с. 28].

Специфіка самоусвідомлення проявляється там, де існує відмінний від свідомості предмет і спосіб відображення. Самосвідомість відображає активний діяльний суб'єкт, який виступає як певна цілісність. Єдність визначає головну інтеграційну лінію самосвідомості, найважливішу ознаку її предметної сутності.

Самосвідомість не лише формує особистісну ідентичність, але й слугує основою для розвитку міжособистісних відносин, адже самоусвідомлення веде до глибшого розуміння власних потреб, мотивів і емоцій. Це, в свою чергу, дозволяє людині адаптуватися до соціальних умов, покращувати комунікацію та взаємодію з іншими, а також формувати позитивне сприйняття себе в контексті соціального середовища.

У процесі розвитку самосвідомості важливо враховувати культурні, соціальні та індивідуальні фактори, що впливають на формування уявлень про себе, оскільки ці елементи складають неповторний біографічний контекст кожної особистості.

Найзагальніша характеристика усвідомлення психічних процесів

(психічних образів) базується на таких принципах:

- людина здатна усвідомлювати те, що вона сприймає, згадує, про що розмірковує, на чому зосереджена, а також які емоції переживає;
- особа може усвідомити, що саме вона є суб'єктом сприйняття, пам'яті, мислення та відчуттів.

Характерними структурними компонентами усвідомлення є:

1) одержання знань про навколишній світ, природу, суспільство. У процесі суспільно-історичного розвитку в людини виникла потреба в знаннях, яка є головною її рушійною силою, мотивом пізнавальної діяльності;

2) виокремлення людиною себе в предметному світі як суб'єкта пізнання, розрізнення суб'єкта – «Я» та об'єкта – «не Я», протиставлення себе як особистості об'єктивному світу. Характерним є самопізнання, що стало підґрунтям для самосвідомості, тобто усвідомлення власних фізичних і морально-психологічних якостей;

3) прагнення до цілеспрямованості планування власної діяльності та поведінки, передбачення її результатів. Цей бік свідомості виявляється в самоконтролі та коригуванні власних дій, перебудові змісту їх стратегії і тактики, якщо цього вимагають обставини;

4) ставлення до об'єктивної дійсності, до інших людей, до самого себе [4; с. 181].

З філософської точки зору В. Шинкарука, свідомість це і є зв'язок часів в актах нашої життєдіяльності. Життя «у свідомості» охоплює все життя як єдине ціле і в свідомості «минуле не залишається «позаду», а «йде» з нами, «майбутнє не приховане», воно «вбачається», проектується, переживається. У своїй свідомості людина здатна відрізнити себе від своєї життєдіяльності та робити останню предметом своєї волі. Відбувається «удвоєння людського життя на життя в свідомості, у своєму духовному світі і життя в реальних зверненнях, життя, яким воно виступає в кожний даний момент теперішнього, бо тільки теперішнє – реальний час нашої предметної діяльності, нашої життєдіяльності [10; с. 10].

Так, Продан О. О. зазначає, що значення самоусвідомлення для функціонування особистості, полягає в наступному:

- 1) самоусвідомлення сприяє досягненню внутрішньої узгодженості особистості, тотожності самій собі в минулому, сьогоденні та майбутньому;
- 2) визначає характер і особливості інтерпретації набутого досвіду;
- 3) служить джерелом очікувань щодо себе і своєї поведінки [7; с. 60]

Так, необхідно зазначити, що вищим ступенем усвідомлення є той стан внутрішнього світу, коли людина здатна вільно вводити, змінювати, оцінювати та аналізувати свої психічні процеси. Ця здатність до самоусвідомлення є ключовою характеристикою повної свідомості, адже вона дозволяє індивіду не лише спостерігати за власними думками і емоціями, але й активно взаємодіяти з ними, формуючи своє розуміння себе та світу навколо.

Втрата цієї здатності може свідчити про початок затьмарення свідомості, що може бути викликане різними факторами, такими як стрес, емоційні травми, психічні розлади або зовнішні обставини. У таких випадках індивід може втратити контроль над своїми думками і почуттями, що призводить до втрати самовладання і зниження якісної оцінки своїх переживань.

Висновки. Таким чином, свідомість складається з нашарувань, що мають різне генетичне походження і виникли в різні часи відповідно до різних законів розвитку. Ці нашарування включають в себе не лише індивідуальний досвід, але й культурні, історичні та соціальні контексти, які формують особистість. Таке розуміння свідомості підкреслює її динамічність і здатність до адаптації, а також важливість соціального середовища у формуванні особистісних ідентичностей.

Отже, свідомість можна розглядати не лише як пасивне відображення дійсності, а як активний процес, у якому індивід постійно взаємодіє з навколишнім світом, переосмислює свій досвід та адаптує свої уявлення на основі отриманої інформації. Це дозволяє людині не лише орієнтуватися в соціальному середовищі, але й активно впливати на нього, формуючи нові ідеї та цінності. Поряд з цим, самоусвідомлення не лише є показником високого

рівня свідомості, але й важливим елементом психологічного здоров'я. Здатність активно аналізувати і керувати своїми психічними процесами сприяє розвитку особистісної ідентичності, підвищує стресостійкість і дозволяє ефективніше взаємодіяти з навколишнім світом. Це також відкриває можливості для саморозвитку та самовдосконалення, адже усвідомлення власних емоцій і мотивів є першим кроком до їх зміни та покращення якості життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афанасьєва Н.Є. Особливості саморегуляції здобувачів вищої освіти з різним рівнем суб'єктивного благополуччя. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса*. Серія Психологічні науки. 2024. Вип. 2(3). С. 45-53. DOI:[https://doi.org/10.31558/2786-8745.2023.2\(3\).5](https://doi.org/10.31558/2786-8745.2023.2(3).5).
2. Бегеза Л.Є. Психологічні особливості свідомості та самосвідомості особистості. *Актуальні проблеми психології*. 2017. Том XI Випуск 16. С. 256-261.
3. Бондаревич, С., Суслік, Л. Вплив гендерних стереотипів на формування самооцінки особистості. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. Психологія. 2022 № 3 (52). С. 27-35. <https://doi.org/10.32689/maup.psych.2021.3.4>.
4. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури. 2009. 1007 с.
5. Демчук О.А. «Я-концепція» як продукт розвитку самосвідомості особистості. *Молодий вчений*. 2016. № 12 (39). С. 240-243.
6. Мищика Л.П., Чернявська Н.В. Концептуалізація феномену самосвідомості у контексті психологічного дискурсу. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2024. Том 35 (74) № 6. С. 10-15.
7. Продан О.О. Психологічні особливості самоусвідомлення особистості: дис. ... канд. псих. наук : 19.00.01. Київ, 2016. 247 с.
8. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Х.: Прапор, 2007. С. 448. 640 с.

9. Шахов В., Шахов В. Динаміка професійної самосвідомості майбутнього психолога в процесі навчання у закладі вищої освіти. *Scientific Issues of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University. Section: Pedagogics and Psychology*. 2023. 73. С 113-119. <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2023-73-113-119>

10. Шинкарук В. І. Методологічні засади філософських учень про людину. К. Педагогічна думка, 2000. С. 8-49.